

Posudek bakalářské práce

Autorka práce: Alžběta Trusínová

Název práce: Vývoj české religiozity od 19. století ve světle sociologických průzkumů

Autorka zvolila aktuální religionistické téma: sledování příčin a důsledků postupných proměn vztahu české společnosti k víře, spiritualitě, religiozitě a církvi. Vychází především z několika souborných komentářů výsledků sociologických výzkumů na tomto poli z dílny předních českých sociologů náboženství (jakými jsou Zdeněk Nešpor, David Václavík či Dana Hamplová).

Autorka ve své bakalářské práci sleduje čtyři zobecnitelné rysy české religiozity, tedy nízkou míru důvěry v náboženské instituce, nízkou míru náboženské sebeidentifikace, nízkou míru náboženské angažovanosti z hlediska návštěvnosti bohoslužeb a nízkou míru důležitosti, kterou Češi a Češky připisují náboženství.

Tyto čtyři obecné rysy, prozrazující určité typické postoje, jsou sledovány v diachronní perspektivě, tedy v průběhu devatenáctého a dvacátého století. Takto zvolená optika je východiskem vnitřní struktury a členění předložené práce. V první kapitole autorka představuje nejdůležitější koncepty a obecné pojmy, se kterými pracuje a také uvádí zmíněné čtyři obecné rysy českého vztahu k náboženství, které sleduje v jednotlivých časových obdobích. Stručně komentuje také nejdůležitější informační zdroje své práce. Ve druhé kapitole se autorka zaměřuje na situaci v českých zemích v průběhu devatenáctého a počátku dvacátého století, nakolik je možné tuto situaci rekonstruovat z relevantní literatury. Ve třetí kapitole pak autorka podle chronologické osy přechází k období mezi léty 1918-1948. Podobně ve čtvrté kapitole se jedná o období 1948-1989. V kapitole páté potom sleduje situaci po sametové revoluci, až do roku 2001 a v šesté kapitole chronologickou řadu uzavírá zaměřením na situaci od počátku nového tisíciletí po současnost.

Velkou výhodou autorčina promyšleného členění práce je symetrie jednotlivých částí. Všechny čtyři rysy českého vztahu k víře a náboženství totiž tvoří vnitřní členění jednotlivých chronologicky uspořádaných kapitol. V práci je tedy možné se snadno orientovat a sledovat postupné proměny vztahu české společnosti v jednotlivých dějinných etapách.

V závěru autorka stručně shrnuje nejdůležitější dějinná fakta panoramatického přehledu vývoje české religiozity, která představila v jednotlivých kapitolách své bakalářské práce. Práce je jazykově a stylisticky na velmi dobré úrovni, pracuje s většinou relevantní odborné literatury k tématu, ovšem s výjimkou celé řady článků a studií v odborných časopisech, s nimiž autorka téměř nepracuje, a také přece jenom velmi užitečných obecnějších pojednání v německé a anglické literatuře, která by autorce poskytla možnost přesnějšího uchopení specificky české situace v širším kontextu. S cizojazyčnou literaturou však autorka téměř nepracuje.

Práce má především popisný charakter, což je na úrovni bakalářské práce v pořádku, jakkoli bych rád autorku povzbudil ke smělejšímu formulování vlastních stanovisek. Na druhé straně má práce velmi konzistentní metodologii a smysluplnou strukturu a v tomto smyslu ji lze pokládat za tvůrčí interpretační počín a spatřovat právě v autorkou navržené kriteriologii (čtyři obecné rysy české religiozity) badatelský přínos. Vzhledem k silným i méně silným stránkám práce navrhuji hodnocení A až B.

V Praze,

8. června 2015

Pavel Hošek